

вить с умеренными финансовыми затратами контакт между обучаемым и преподавателем, удаленными друг от друга, и т.д. Это своеобразное «движение знаний к учащимся».

Таким образом, можно сказать, что осознание социальной потребности в дополнительном профессиональном образовании, возникновение специализированных образовательных структур, разработка нормативно-правовой базы их деятельности – все это свидетельствует о том, что ДПО в настоящее время превращается в новый социальный институт профессиональной социализации студенческой молодежи. Активное развитие этой формы профессионального образования позволяет будущему специалисту быть адаптированным к изменениям в технологической и социально-экономической сферах, а, значит, и конкурентоспособным. А успешная профессиональная социализация объективно выступает гарантом благополучного осуществления всех иных социальных функций.

М.З.Кузів, викладач

Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

РИНОК ПРАЦІ ТА ПРОФЕСІЯ

Перехід до ринкової економіки зажадав перегляду функцій ринку праці і його трансформації зі способу простого відтворення робочої сили в джерело відродження і росту економічно і соціально активних груп населення, здатних діяти в умовах дрібного підприємництва, а також самозайнятості в сфері послуг, малого бізнесу, торгівлі і т. п.

Рух товарів та послуг у здоровій економіці, орієнтованій на критерії ефективності і здатній до саморегулювання, відбувається на основі ринкових відносин. У ринковій економіці товар робоча сила купується і продається на ринку праці. На практиці ринок праці сприймається як механізм виявлення і погодження попиту і пропозиції на робочу силу, тобто цей ринок має спільні риси з іншими складовими загального ринку. Це попит, пропозиція, ціна. Водночас ринок праці відрізняється від інших ринків. Суть відмінності в тому, що для робітника продаж робочої сили, її ціна, служать, як правило, основним джерелом життєдіяльності. Тому продаж робочої сили не можна відкласти на тривалий час, чекаючи більш сприятливого співвідношення попит-пропозиція. Рівень заробітної плати може гарантуватися тільки державою, шляхом встановлення граничних правових норм (тарифні ставки, ставки оплати праці, тривалість робочого часу, оподаткування та ш.).

Якість підготовки робочої сили має першорядне значення саме у період економічного зростання у зв'язку з необхідністю запровадження но-

вих технологій, схем організації виробництва, коли майже вичерпано екстенсивні чинники економічного зростання і необхідна інтенсифікація як виробництва, так і надання послуг. У цьому контексті потрібно позитивно оцінити невпинне зростання питомої ваги осіб з вищою (повною та базовою) осевою у складі робочої сили. Проте у розвитку сучасної системи освіти, передусім вищої, спостерігаються значні диспропорції. Триває тенденція випереджального збільшення масштабів підготовки економістів та юристів, обумовлена, насамперед, інерцією високої престижності отримання спеціальностей, які гарантували в недавньому минулому досить високі та стабільні доходи, і адекватною реакцією ринку освітніх послуг. Однак практична насиченість національного ринку праці економістами та юристами неминуче позначиться на працевлаштуванні фахівців з цих спеціальностей. Виникає необхідність забезпечення економіки висококваліфікованими фахівцями з інженерних спеціальностей, які зможуть реалізувати інноваційні принципи економічного зростання і зміни у попиту на робочу силу, що вже відбуваються вочевидь посилюються сьогодні.

Однак здобуття вищої освіти не гарантує зайнятості. З одного боку, збереження високого ступеня монополізації економіки обумовлює існування значної частки технологічно відсталих виробництв, що суттєво обмежує можливості застосування отриманих знань та навичок безпосередньо у виробничому процесі. З другого - якість отриманих у процесі навчання знань часто не відповідає вимогам до робочої сили, які висувуються з боку високотехнологічних виробництв. Дається взнаки і стрімке старіння знань, обумовлене швидкими економічними зрушеннями, зокрема економічним піднесенням. Тому для забезпечення належної якості професійно-освітньої підготовки робочої сили необхідно запроваджувати систему освіти протягом всього трудового життя.

Майже зовсім не узгоджується підготовка закладами освіти фахівців з потребами ринку праці. Вступають на навчання ті, хто має зв'язки і гроші. Вищі навчальні заклади переповнені за рахунок платників. Якість підготовки часто не відповідає вимогам роботодавців, випускники поповнюють лави безробітних.

Наші ВНЗ, на жаль, далекі від реальних потреб і вимог промисловості. Та вина в цьому не тільки ВНЗ, а й підприємств та і держави в цілому. Нам необхідно сьогодні запозичувати досвід іноземних країн, зокрема Німеччини. Так, наприклад, у ФРН створено об'єднання "Німецького машино- і верстатобудування" на основі співпраці між школами, підприємствами і ВНЗ, створено також "Мережу школа - промисловість", де співпрацюють підприємства із основними, реальними і загальними школами. Навчальні заклади та підприємства працюють

над розробкою певної проблемної теми. Учні, студента і ті, хто вчиться на підприємстві опрацьовують спільно комплексні завдання, знайомляться щоразу з іншим робочим оточенням, полем діяльності і оптимізують у співпраці власні навчальні стратегії.

Співпраця відбувається систематично і довготривало. Конкретні кроки дій спільно плануються, узгоджуються і оцінюються, [Lumpe; 118].

Таким чином, вивчення ринку праці та співпраця навчальних закладів із підприємствами має сьогодні важливе значення.

В.Я.Стороженко, канд.техн.наук, професор,

О.А.Білоус, канд.фіз.-мат.наук, доцент

eabelous@mail.ru

О.С.Кривець, канд.фіз.-мат.наук, доцент

Сумський державний університет, м. Суми

ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАННОСТІ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА – СТУДЕНТА ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Сучасні темпи розвитку науково-технічного прогресу, впровадження новітніх технологій постійно потребують якісно підготовлених спеціалістів. Виникає потреба в робітниках різного рівня, які здатні гнучко реагувати на зміни, що відбуваються в тому чи іншому напрямку виробничої діяльності, швидко та ефективно вирішувати питання модернізації або поновлення виробництва, відповідати потребам професійної компетенції спеціаліста, вміти адаптуватися до нових соціально-економічних умов та ін. В цьому контексті стає актуальним питання підготовки спеціалістів за заочною формою навчання.

Заочна форма навчання надає можливість без відриву від виробництва набути або підвищити свій професійний рівень, отримати знання з фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін. Особливістю у підготовці студентів за такою формою є те, що вони, як правило, мають певний досвід, стаж роботи з вибраної спеціальності. Такі студенти добре орієнтуються в матеріалі дисциплін, що зв'язані з професійною діяльністю.

Випускна робота є кінцевим результатом самостійної індивідуальної діяльності студента, дослідженням, яке підводить підсумки вивчення дисциплін, що передбачені навчальним планом. Студент, що виконав таку роботу повинен підтвердити рівень загальнотеоретичної та спеціальної підготовки, що здобув в університеті.